

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne (kustantajan versio).

Viite:

Lauhanen, R. (2024). Myrskytuhopuiden korjuu vaatii tarkkuutta.
Koneyrittäjä, 55(3), 32–33.

Myrskytuhopuiden korjuu vaatii tarkkuutta

Ilmastonmuutoksen myötä myrskyjen ja kovien tuulien ennakoidaan yleistyvän jatkossa. Asia luo haasteita yleiselle turvallisuudelle ja metsäsektorille. Tuulikaatopuiden korjuu on vaarallista työtä. Puut on kuitenkin korjattava pois yleisen turvallisuuden parantamiseksi teillä ja kiinteistöillä. Metsätaloudessa pahojen myrskytuhokohteiden puunkorjuu on tarpeen hyönteis- ja sienituhojen, ja varsinkin kirjanpainajatuhojen leviämisen estämiseksi.

TEKSTI JA KUVA: RISTO LAUHANEN, SEAMK.

puut takaisin maanomistajille. Tämä asia on hyvä tiedostaa, kun polttopuista on pulaa ja asiattomat saatavat käyttää ns. laajempaa häiriötilannetta hyväkseen?

Viranomaisen kiinteistöillä katkot rungot voi kiinteistönomistaja käyttää polttopuina tai myydä isomman erän kuitupuuna tai energiapuuna pois hankintakaupalla.

Yksittäisen myrskytuhopuun turvallinen katkenta

Metsään iskeneen isomman myrskyn kaatamien puiden korjuu on syytä tehdä hakkuukoneilla turvallisesti ammattitaitoisten metsäkoneyrittäjien toimesta. Tällöinkin konekohtaisia turvaohjeita ja mielellään vähintään 90 metrin turvaetäisyyttä hakkuukoneeseen on syytä noudattaa.

Puun tai puiden katkenta voi kuitenkin joutua tekemään hätätilassa omassa pihassa ja omilla teillä. Ääritapauksessa puun voi joutua katkomaan maantiellä liikenneturvallisuuksi noudattaen.

Yksittäisen oman pihan tai pihatie ja oman metsän myrskytuhopuun katkenta on tehtävä huolella. Ensinnäkin työ vaatii asianmukaisen moottorisahan ja metsurin turvavarusteet.

Ensin puu karsitaan. Se on helpointa aloittaa tyveltä kohti latvaa edeten. Puun jännitteiden takia karstun rungon katkenta aloitetaan latvasta eikä tyveltä kuten tavanomaisessa puunkorjuussa. Näin lehtori evp **Hannu Humalamäki** Ähtärin Tuomarniemeltä on aikanaan opettanut alan kursseilla.

Sahauksessa on hyvä aistia puun jännitteitä, jolloin sahaamisen voi joutua ylhäältä päin tekemisen sijaan tekemään alhaalta päin tai päin vastoin. Koko ajan on varottava jännitteitä ja tarvittaessa peräännyttävä moottorisahan kanssa. Ääritapauksessa sahan voi joutua heittämään pois käsistä.

Mikäli myrskytuhopuita on enemmän, ja on tottunut hankintahakkaaja, niin hankintakaupan tapauksessa rungon tyvipään voi katkoa sovitujen tukkien mitoille. Kauppa kannattaa kuitenkin sopia ennalta. Muutoin muutamasta hajarungosta saa polttopuuta ja osan voi jättää metsään lahopuiksi.

Puun hinta ei yhtä hyvä

Jos syyspuhuri käy yli maakunnan, ja myrskytuhoja esiintyy laajasti, tilanne johtaa useimmiten merkittävään raakapuun ylijarjontaan paikallisesti. Tällöin puun hinta yleensä laskee. Koska tuulikaatopuissa tahtoo olla jännitteitä, tukkien sahausominaisuudet huononevat ja sitäkin kautta tukin hinta yleensä laskee.

Lisäksi puutavaralajisiirtymät tukista kuitupuuksi yleistyvät laatuviikojen takia. Kun tuulikaatopuita on leimikossa siellä täällä ja leimikon kokonaiskertymä alhainen, nostaa se korjuukustannuksia ja laskee puun hintaa leimikkotasolla.

Metsätuholain velvoitteet jäävät kuitenkin metsänomistajalle. Metsätuholain, alan säädösten ja ohjeiden mukaan ainespuun mittainen kuorellinen havupuutavara on korjattava metsästä pois riittävän ajoissa. Kuusen osalta puumäärä koskee 10 m³ hehtaarilla ylittävää osaa. Sama koskee varastolla olevaa kuusipuumäärää. Männyllä tuo raja-arvo on 20 m³ hehtaarilla metsässä. Nykyään asia koskee yli 50 kuution varastoja männyllä osalta. Puut voidaan myös peitellä tai muutoin käsitellä.

Myrskyn ajankohtaa ja puiden korjuuta ja kuljetusta koskevat tarkemmat aluetason ajankohdat löytyvät alan ohjeista ja säädöksistä linkin takana (<https://www.metsakeskus.fi/fi/ajankohtaista/metsatuholain-muutokset-tulevat-voimaan-112022>). Edellä mainittujen puumäärien osalta esimerkiksi Vaasan korkeudella syyskuun alun ja toukokuun lopun välisenä aikana tavanomaisesti hakattu tai myrskyn, lumen tai muun syyn takia kaatunut mäntypuutavara on korjattava ja kuljetettava maastosta pois 1.7. mennessä, ja kuusipuutavara vastaavasti 24.7. mennessä. Muilta osin kesäkauden puunkorjuussa on juurikäävien torjunta otettava huomioon.

Metsätuhoja koskevien säädösten mukaan puutavaran omistaja vastaa myrskytuhopuista ja muista vaurioista. Jos metsässä on pystykauppa päällä eli metsänhakkusopimus on voimassa, niin puut siirtyvät ostajalle yleensä kaadettaessa, jollei muuta ole sovittu. Jos puukaupan kohde on muuttunut merkittävästi puukaupan teon jälkeen myrskyn takia, kannattaa asiasta ilmoittaa ajoissa hakkuu-oikeuden haltijalle. Jollei hakkuu-oikeuden haltija pystyisi puita aikarajojen puitteissa korjaamaan, kannattaa neuvotella, miten toimitaan edellä mainittujen puumäärien osalta ja miten puumäärät dokumentoidaan, etteivät rajanaapurit tule aikanaan vaatimaan mahdollista vahingonkorvausta naapurimetsiin levinneistä hyönteistuhosta.

Korjuu haasteellista

Myrskytuhosavotat ovat vaarallisia korjuun kannalta. Puisse oleva maaaines ja muut epäpuhtaudet haittaavat koneenkuljettajien työtä. Useisiin teräketjujen vaihtamisiin pitää varautua työvuoron mittaan. Haastavien alueiden puunkorjuuseen on hyvä neuvotella "erikoiskohteen" taksoitus, kun hakkuukertymät ovat tavanomaista pienempiä ja tuulikaatopuita joutuu korjaamaan sieltä täältä.